David Jan Žák

Návrat Krále Šumavy

román o Josefu Hasilovi

LABYRINT

JOSEF HASIL
(1924 v Zábrdí u Prachatic)
V říjnu 1948 byl zatčen a odsouzen za nelegální převádění na Západ. Po útěku z pracovního tábora začal pracovat pro americkou zpravodajskou službu jako agent-chodec. Na Šumavě takřkajíc před očima pohraničníků a StB se mu podařilo vytvořit hustou síť spolupracovníků a informátorů. Po vybudování železné opony odešel v roce 1954 do USA, kde žije dodnes. V roce 2001 byl prezidentem Václavem Havlem vyznamenán Medailí Za hrdinství.

DAVID JAN ŽÁK
(1971 v Prachaticích)
Prozaik a básník, původní profesí novinář.
V nakladatelství Labyrint vydal novelu *Axe Africa* (2006) a krimi thriller ze Šumavy *Ticho* (2009).
V současné době učí výtvarnou výchovu a vede semináře dějin umění a tvůrčího psaní na Česko-anglickém gymnáziu v Českých Budějovicích, kde částečně žije. Většinu času ale tráví se svou ženou na Šumavě a v Novohradských horách.

ŽIVOTOPISNÝ ROMÁN O JOSEFU HASILOVI, nepolapitelném převaděči, který se stal předobrazem Krále Šumavy, vychází z jeho vlastních vzpomínek, svědectví pamětníků i archivních dokumentů. Jedná se o dosud nejrozsáhlejší literární rekonstrukci téměř neuvěřitelného příběhu muže, který po válce nejprve pomáhal chránit hranici v policejní uniformě tehdejšího Sboru národní bezpečnosti, ale po únoru 1948 se stal jeho nejobávanějším soupeřem. Vedle špionážně-politického pozadí přináší román také příběhy Hasilovy početné rodiny a jeho osudových žen. Kniha tak zachycuje nejen výjimečný lidský osud, ale rovněž dramatické události spojené se vznikem nechvalně známé železné opony a je poctou všem mužům a ženám, kteří se statečně postavili politické zvůli a tyranii. V současné době se připravuje filmová adaptace románu.

Dosud nejlepší Žákův román poctivě ukazuje veliký příběh, v němž se prolíná dokument s fikcí. Čtivé, silné, autentické dílo.
— Lidové noviny —

ISBN 978-80-872-6039-5
9 788087 260395
www.labyrint.net

V KANCELÁŘI americké tajné služby stojí Charles Eckert u otevřeného okna, opírá se o parapet, před sebou přeplněný popelník, kouří cigaretu, aniž ji šlukuje. Do místnosti vstoupí bez klepání drobný Frank Taylor, jeho pravá ruka.

„Tak je to pravda," spustí Taylor ještě dřív, než se Eckert otočí do místnosti. „Hasila, toho esenbáka, teď vyslýchá jeden z našich chlapců. Přešel hranice s nějakým Antonínem Vítkem, bývalým letcem. Oba utekli z komunistického lágru."

Eckert vyfoukne kouř, ten zatančí v průvanu a vyrazí ven do ulice.

„Nabídneme mu spolupráci, ať si ho vezme pod sebe Kašpar. Něco mi říká, že bude prospěšný, zná Šumavu."

„Už se stalo. Myslím, že právě teď podepisuje. Kašpar ho přestěhuje k sobě do privátu, aby nebyl mezi utečenci v táboře, mohl by tam být nasazený špicl, zbytečně bychom riskovali. Ten Hasil je přesně typ člověka, kterého potřebujeme k vytvoření špionážní sítě na české straně. Zná tam spousty lidí. Je bývalý esenbák, i to se hodí, a pak – má kuráž. Co nejdřív bych ho nasadil do akce."

„Ale pro jistotu ať projde speciálním výcvikem. A ještě něco. Dávejte mi pravidelně vědět, jak si naši nováčci vedou, i ten Hasil."

JAROSLAV KAŠPAR, krycím jménem Pátý nebo König, je spokojený. Do svého týmu právě přibral dva nové mladé muže. U obou vidí hned několik výhod, prošli výcvikem

už v minulosti, Vítek v československé armádě u letectva a Hasil ve škole SNB, umějí zacházet se zbraní, mají skvělou fyzičku a nebojí se. Navíc oba ještě vyškolil komunistický lágr, zažili praktiky Státní bezpečnosti. Nejraději by svrhli bolševika hned zítra. Co mu však vrtá hlavou: proč se sám šéf Eckert prostřednictvím Taylora tolik zajímá o bezvýznamného esenbáka a pak mukla Hasila? Pokud Kašpar ví, tenhle mladík pochází z chudých poměrů a na významných místech žádné konexe nemá. „Však já na to přijdu!"

Josef netuší, že má před sebou jmenovce velitele železnorudského útvaru SNB. Jemu i Vítkovi se Jaroslav Kašpar představuje jako Pátý, po nějakou dobu, co pod ním budou sloužit, nepoznají jeho pravé jméno. Ale i oni budou vystupovat pod krycími jmény. Josef Hasil se teď jmenuje Josef Marek. Výcviku se účastní dalších třicet mladých mužů, českých uprchlíků. Žijí v chatkách a později pobývají v konspirační vile u svého velitele Jaroslava Pátého.

„Čeká nás válka, hoši, a vy jste předvoj americké armády. Pamatujte si! Jde nám o informace, ne o vyvolávání potyček a střetů. Musíme nejdřív vytvořit rozvětvenou informační síť uvnitř Československa, zapojit dost lidí a postupně rozkládat ten jejich socialistický ráj zevnitř. Udeříme až ve správnou chvíli a bolševiky rozdrtíme."

Hasil proleží dlouhé hodiny u hranice a pozoruje hlídky. Zapisuje přesný čas. Ve dne i v noci. Je tak blízko, že by jej služební psi mohli zvětřit. Uvědomuje si, že je i přesto klidný, jediný problém má se spánkem. Mají-li být informace přesné, nesmí usnout. Podle jeho zápisů poznají střídání hlídek a systém, který na útvarech v Čechách funguje.

„Skvělý nápad, Josefe, tohle budeš muset zvládnout vždycky, než vyrazíš za čáru. Několik dní sledovat, vyhodnotit situaci, a pak teprve jít. Je nutné co nejmíň riskovat. Tady jde o život, jasný?"

„Jasný, šéfe! Přesně to jsem udělal, než jsme sem s Tondou dorazili. Čtyři dny jsem sledoval rozmístění hlídek a čas, kdy procházely ve vybraném úseku."

„Dobře, Josefe, ale pamatuj, jedna chyba a můžeš přijít o život ty nebo někdo, koho máš na starosti. Nezapomeňte, hoši, je jediný pravidlo – splnit úkol, přežít a v pořádku se vrátit. Kdyby se někdo z vás měl dostat komunistům do rukou, pak bude lepší se zastřelit nebo spolknout tuhle kapsli, je v ní prudký jed. Každý ji budete mít. A poslední kulku si nechávejte pro sebe. Většina z vás ví moc dobře, jak probíhají estébácké výslechy. Nesmíme dopustit, aby kdokoli z nás promluvil, ohrozilo by to ostatní. Jste s tím srozumění?"

„Jo, šéfe. Lepší je kulka v hlavě než estébácký hrábě v zadku."

JOSEF SE DOBROVOLNĚ HLÁSÍ, když je třeba dlouhé dny ležet a sledovat pohyb strážců hranic na české straně. Připadá si jako v dětství, když s kluky bojovali proti partě z druhé vesnice, vždycky jako zvěd na vlastní kůži prožíval dobrodružství statečných indiánských bojovníků, které znal z knížek.

Nečeká dlouho a Pátý ho se skupinou posílá na první výzvědnou cestu. Společně přejdou hranici a pak se rozdělí, každá dvojice dostává jiný úkol. Josef s Tondou Vítkem mají kontaktovat Josefovy známé na Prachaticku, Vodňansku, v Písku a Tonda na Žatecku. Josef se v Písku vyučil bednářem a pracoval tu, než musel do Říše na nucené práce.

Tak začínají pomalu vytvářet rozvětvenou síť, která pokryje nejen celou Šumavu, ale i západní Čechy, Prahu, Pardubice, Mostecko a Jáchymovsko.

Většina lidí Hasila vyslechne, ukryje a přistoupí na spolupráci s Američany. On rozdává úkoly, dává jim peníze na nutné náklady, jako je jízdné a úplatky úředníkům. V Písku

slíbí, že příště přinese vysílačku a naučí je s ní pracovat. Cestou využije pohostinství sousedů a příbuzných. Tam, kde poprosí o nocleh a jídlo, mu vyhoví, třebaže ho mnohdy vidí poprvé v životě. Je mladý, sympatický a usměvavý. V Písku ho ukrývá sestra Žofie s manželem.

Adolf Pavelka ze Záblatí pracuje společně s Václavem Marešem, Podlešákem, Hodinou a Tvrdkem, v Písku se Josef setkává s muži ze skupiny, která si říká Třetí osvobozovací boj, Antonín Ouředník shání zbraně a souhlasí s tím, že bude obsluhovat vysílačku, Jaroslav Kubašta ze Dvorů dává k dispozici Josefovi, jeho kamarádům i uprchlíkům svůj úkryt, který vybudoval během války nedaleko mlýna pro svoji dceru s dětmi. Hospodský Fábera ze Zábrdí společně se svým bratrem Miroslavem, s Antonínem Heinzlem z Vícemil a Antonínem Jungvirtem slíbí pomoc při jednotlivých akcích. S Hasilem začnou spolupracovat desítky lidí z okolí Husince, Vlachova Březí, Blatné, Písku...

První mise proběhne bez komplikací. Splní vše, co je třeba. S Tondou se sejdou u Samrhelů na statku. Josef na svého parťáka čeká celý den a noc.

Z ČESKÝCH BUDĚJOVIC utíká podplukovník duchovní služby československé armády Josef Šuman. Přežil nacistický koncentrák a teď po něm jde StB. Skrývá se v Písku u paní Drašnarové, která jej v noci převáží autem do lesů za Husinec, kde už čeká Josef Hasil. Společně s Šumanem převádí skupinu manželek exulantů i s malými dětmi. Marie s Josífkem zůstávají na české straně.

„Dej mi čas, Pepíku..."

Jsou schovaní v lese a čekají na zprávy od Josefovy spojky. K večeru se objevuje mladík na kole.

„Na Žleby a Cazov zapomeňte. Musíte jinudy. Je to tam jak v sršním hnízdě, přestřelka."

Josef se rozhoduje rychle. Mladíka vyšle k Fáberovi, ať přistaví se svým bratrem starou nákladní tatrovku. Šumana spolu s vystrašenými ženami i dětmi naloží na korbu a vyrazí. Hlavou se mu honí možnosti přechodových tras. Zkontroluje zbraně. Přes rameno mu visí americký automat. Pistole a granát ho tlačí v kapsách. Mezi prsty si pohrává s ampulí.

„Stačí, když nás vyložíš pod Horní Planou, odtud už to zvládnu sám," řekne Hasil a podívá se na řidiče. Ten kývne a vyrazí.

Bratři Fáberové pomáhají ženám z korby. Josef bere děti a podává je dolů do tmy Šumanovi. Žádné z nich dosud nepláče, to se má ale brzy změnit.

Stojí na břehu Vltavy. Od vody se k nim dostává chlad.

„Teď se přebrodíme," řekne Hasil a tuší zděšení ve tváři žen. „Nebojte se. Uděláme to tak, že nejdřív půjdu já a tady monsignore, na druhý straně si necháme věci a vrátíme se pro děti, poneseme je... Má to jeden háček... Musíme se všichni, až na děcka, svlíknout a všechny svršky nést nad hlavou. Pokud někomu uklouzne noha, bude muset jít v mokrých šatech... Asi tušíte, co to znamená..."

Nikdo ani nehlesne. Josef už je jenom v trenýrkách, vedle něho se kupí hromádka a na ní automat. Věci svazuje do jednoho balíku. Pohlédne na dosud oblečeného duchovního.

„Monsignore..."

Pohybem hlavy naznačí směr shora dolů. Muž se ostýchavě začne svlékat.

„A teď si držte pevně šaty."

Noří se do ledové vody. Zpoza mraků vykoukne na chvíli měsíc. Kameny řežou do chodidel, proud strhává a oni se stěží drží na nohou. Jsou již skoro u břehu, když Šuman uklouzne na jednom z oblázků a řítí se do vody. Jeho šaty letí za ním.

Josef neváhá. Odhazuje zbraň a své věci na břeh a skáče do proudu. Zachytí těžký balík včas. Teď ještě pomoci otřesenému muži.

„Nebojte, nějak to zařídíme. Vždycky může bejt hůř."

Hasil vytáhne své věci z křoví. Automat se zaklesl do větví, ovšem šaty dopadly na rozbahněný břeh a sklouzly do tůně.

„Zkuste nám vyždímat věci, zatímco sem budu nosit děcka."

Vrhne se ke břehu, ženy na druhé straně přesvědčí, ať jdou za ním, ruce nad hlavou. Josef přenáší dvě děti najednou. Holčička v jeho náruči spí. Neprobudí ji ani sprška vody. Vrací se třikrát. Už necítí ruce ani nohy. Tře si tělo zkřehlými prsty. Naštěstí žádná z žen už neupadla, alespoň ony půjdou v suchém.

„Navlékněte je na sebe mokrý. Půjdeme svižně, hadry na vás uschnou. Musíme vydržet do Rakouska. Vezmeme to nejkratší cestou."

Lidé kolem něho mají strach.

„Sloužil jsem tu, znám tady každej kámen."

„Tady někde je pohraniční útvar?" šeptne jedna z žen.

„Josefův Důl, půjdeme kolem."

Obcházejí Bližší Lhotu. Šuman se třese. Hasil ví, že mohou prochladnout, nemusejí dojít. Raději nepřemýšlí a vede je lesní cestou. Riskne to. Pokud se nezměnily časy hlídek, měli by projít. A jestli ano... Bude mít na svědomí životy dvou svých bývalých kolegů nebo sedmi žen, osmi dětí a jednoho duchovního. Je mu jasné, co v takovém případě udělá.

Obejdou částečně Lhotský vrch a směřují k Lazebníku, kde zahnou mírně doleva a projdou Huťským lesem až na Huťský Dvůr. Nejraději by zahnul a šel kolem Schwarzenberského kanálu k Nové Peci, ví ale, že by si zbytečně zašli. Musí být drzý. A on je. Nejmenší děti se rozplakaly, dává jim vypít odvar z máku oslazený medem. Tři holčičky a tři chlapci. Dva další kluci, jednomu může být osm let, druhému dvanáct, šlapou po svých.

„Musí usnout, pláč by nás prozradil."

Mokrá košile, mokré kalhoty, mokrý svetr, vše studí a ochromuje svaly. Šuman si dosud vede statečně, sotva popadá dech, ale drží tempo. Ženy mají dokonce větší výdrž než oba muži. Nikomu z nich neřekne, že za chvíli projdou přímo pod okny útvaru SNB. Nechce je vyděsit. Pod svícnem bývá tma. Zkontroluje čas.

Když zahlédne tmavou siluetu útvaru, zavede je hlouběji do lesa a přikáže, ať zůstanou schovaní pod stromy a počkají. On se zatím vydává na obhlídku. Skryje se za hranicí dřeva. Má odtud dobrý výhled na hlavní vchod. Pokud je všechno při starém, vrátí se do čtvrt hodiny obě hlídky. Čeká. Šaty se mu lepí k tělu. Cítí třas ve svalech. Ví, že jsou ještě pěkný kus cesty od hranice. „Oheň. Teplo. Oheň..."

Náhle se z lesa vynoří dvě temné siluety ve směru od Zvonkové. Muži jsou zabraní do hovoru. Zabuší na dveře, ty se otevírají a z nich se rozleje světlo. I na tu dálku hřeje. Spatří hlavu dozorčího, jak vyhlíží do noci. Josef by dal ruku do ohně, že to je Míčko.

Na cestě, která vede nahoru ke Smrčině, se ozvou kroky, sype se štěrk. Další hlídka. Taky zmizí v hlavním vchodu k útvaru. Hasil je spokojený, časy střídání hlídek se nezměnily. Počkají, až vyrazí obě nové hlídky na obchůzku, a půjdou za první z nich, úsekem 6-5-6 v dostatečném odstupu. Zatímco rozvažuje, nakročí a ztuhne. Mění se v nehybný monolit, protože z místa, odkud přišel, se někdo blíží. Není pochyb. Třetí hlídka! Tak to je tu nové. Už nechodí jen dvě. Dveře se otevřou, dva muži vstupují dovnitř a ven vyrážejí tři dvojice, každá jiným směrem. „Víc hlídek není, tedy tři," přemýšlí Hasil, „a žádná nemá s sebou psa."

Když už všude zavládne zase jen tma a ticho, vrací se ke svým.

Šumanovi některá z žen půjčila svůj kabát. Přesto se třese jako osika.

„Jdeme!" šeptem zavelí Josef. Jdou opět po cestě, nejkratší cestou ke Smrčině, kolem útvaru. Po pravé straně šumí Medvědí potok. Pod Smrčinou na chvilku zastavují. Hasil kontroluje čas. Hlídka je půl hodiny cesty před nimi. Obejme duchovního.

„Vydržte, už tam brzy budeme. Za chvilku se ohřejeme."

Dva promrzlí muži, sedm unavených žen, šest spících dětí v náručích matek, dva vystrašení kluci. Nekonečné stoupání. Zakopávají ve tmě o kameny a kořeny stromů. Konečně Smrčina. Překračují hranici a vrhají se vstříc větvím a šlahounům. Pár desítek metrů od hraničních kamenů zastavují. Josef sbírá klestí. Oheň se rozhoří. Z šatů stoupá pára. Ženy zírají do ohně. Děti spí schoulené u svých matek. Josef přikládá další větve. Je mu jedno, že světlo může přilákat rakouské pohraničníky. Jim už nějak vysvětlí, že je americkým agentem...

Podél rakouské hranice míří do Bavorska. Rozespalé vystrašené děti brečí, není snadné je uklidnit. Hasil ví, že česká hlídka v tuhle dobu prochází jinou částí hraničního úseku... V nedaleké hájovně se mají setkat s ostatními agenty-chodci, na základnu se chtějí vrátit společně. Převedené lidi odvedou do služebny CIC. V hájence čekají jenom dva muži, ti plnili úkoly na Příbramsku. O ostatních nic nevědí. Mezi těmi, kteří nedorazili, jsou i dva mladíci, kteří prošli spolu s Josefem a Tondou výcvikem, patřili ke skupině bratří Šedů.

Až později vyjde najevo, že byli nedaleko místa, kde se rozdělili, zastřeleni pohraniční hlídkou SNB.

DNY UBÍHAJÍ RYCHLE, buď je tráví v domku s ostatními, nebo u hranic. Většina agentů-chodců však žije v utečeneckých lágrech, do konspiračních vilek se stěhují těsně před

akcí. Jenom několik z nich má nepřetržitou službu. Sledují, zapisují, přecházejí.

V lesích nebo u přátel má Josef několik úkrytů s oblečením. Využívá převleky, aby nebyl na první pohled poznat. Zkušenost z vlaku, kdy jel se štosem různých novin, ho poučila. Při každé příležitosti má u sebe Rudé právo, jen ať ho považují za komunistu. V jiné době by byl zřejmě slibným hercem. Jednou lidé spatří starého nahrbeného dědu opírajícího se o hůl, jindy přísně vyhlížejícího esenbáka. Uniformu mu přiveze Bohumil na Knížecí Pláně a schová ji u hajného. Josef si s každým přechodem vymýšlí nové a nové možnosti, v koho se proměnit, jak ošálit případné hlídky. Hranici přechází se svým parťákem Tondou Vítkem, často dostávají společný úkol. Trojku doplňuje Tonda Kubala. Ten s nimi však po několika zkušenostech s Hasilem, kdy se musejí doslova prostřílet k hranici, odmítá dál přecházet. Bojí se nejhoršího. Tvrdí, že Pepík až příliš riskuje. Má pravdu. Ale úspěšnost Hasilových akcí je zatím stoprocentní.

V německém utečeneckém lágru v Murnau Josefa osloví bývalý vedoucí Hospodářského družstva ze Čkyně Václav Slavíček. Chce, aby mu přivedl za hranice rodinu. Hasil se proto objeví třikrát ve Čkyni a oslovuje Slavíčkovu ženu, té už ale vstoupil do života jiný muž. Josefovi se nepodaří rodinu převést, další chlap bude smutný a opuštěný.

BOHUMIL SE SKUPINOU mužů ze Zábrdí a okolních vsí vyčkává na kraji lesa. Mají schůzku s Josefem. Potáhne sem přes čáru těžkou vysílačku. Všude je klid, jenom stařena z Kovářovic statku sbírá chrastí a šišky na podpal do obří nůše. Sotva se shýbne, opřená o hůl, chvíle oddychování a bolestné napřímení, dá-li se o nějakém napřimování hovořit u stářím

roztřesené ženy. Chlapi ji poznají podle květované sukně a temně rudého šátku, který zakrývá šedivé prameny vlasů.

Muži mají pro Josefa štangli salámu, chtějí mu udělat radost, vědí, že s sebou nenosí jídlo, že chce být lehký, pohyblivý, nenápadný. Čas se vleče, už dávno tu měl být, a oni ztrácejí počáteční ostražitost, jeden vytáhne flašku, ta koluje a ke kořalce odkrajují nožem kolečka salámu, kolečko za kolečkem, až na Josefa nezůstane ani sousto. Mladík z Řepešína, který dřív sloužil u Kovářů, měl na starosti koně, vyzná se v nich a umí je vést i nepřehledným lesním terénem, často stahuje dřevo nebo vozí na káře seno z luk, slámu po sklizni, se rozhodne – stařeny je mu líto. Zvedá se a jde jí pomoct.

„Dobrý odpoledne, paní Kovářová, že se na to nevyprdnete, počkejte, pomůžu vám s tím."

„Božínku, to jsem se lekla. Myslela jsem, že jsem tu ouplně sama a on zatím mladej Karas, no fuj tajbl, tys mi dal. A cože se tady tak poflakuješ?"

Mladík povzbuzený alkoholem se rozesměje.

„Babi, já vám tak budu vykládat, že tu čekám na Hasila."

„Cože? Špatně slyším."

„To je dobře, babi, to je dobře."

Ostatní chlapi celý výjev sledují a dobře se baví na účet mladého Karase i staré Kovářové. Mladík do nůše přihodí několik šišek a klacků, je už plná. Chce ji zvednout, bere za popruhy.

„Sakra, babi, vy v tom snad máte kamení."

„Na koho, že to, panáčku čekáš?"

„Na koho, na koho..."

Odskakuje od stařeny, ostatní muži vyběhnou z úkrytu s hlasitým klením.

„Do prdele, Josefe, co je to za maškarádu?"

Z pod šátku staré Kovářové se vyloupne Hasilův rozesmátý obličej.

„Když jsem viděl tyhle hadry za babku, hned mi bylo jasný, že stará Kovářová, co je každou chvíli v lese, nebude zajímat ani esenbáky, ani jiný čumily. Tak jsem si to jenom chtěl vyzkoušet a ono jo. Mládenci, byli jste nenápadní, jak švestka na třešni. Potřeboval jsem jenom čas, abych měl jistotu, že vás nesledujou estébáci. Příště buďte opatrnější a žádnej chlast."

Do Písku odvážejí společně s Bohumilem a dvěma dobrovolníky slíbenou vysílačku. Během jedné noci Josef navštěvuje matku i bratry. Nikdy nezapomene na Marii a synka. Nosí jim peníze a dárky. Marie slibuje, že až se bude Josef vracet, půjde s ním. Pokaždé čeká se sbaleným kufrem, nakonec vždy řekne: „Ne."

Nepřizná si, že je nejistá i kvůli jistému Bräuerovi z Budějovic. Poznala ho v Prachaticích. Líbí se mu. Viděli se zatím dvakrát třikrát, a on je pozorný, dá jí dokonce kytičku a pozve do Budějovic, prý by jí našel zaměstnání. U Bräuera cítí jistotu, on by se o ni i syna Josefa dokázal postarat, navíc má dobré postavení, s ním by neživořila. Co by ale mohla čekat od života s Pepíkem Hasilem? Nebezpečnou cestu přes hranici, přebývání v utečeneckém lágru, i když on tvrdí, že by dostali byt nebo domek; přežívání mezi cizími lidmi, mezi Němci, kteří byli během války jejich nepřáteli a jsou nepřáteli dál, nebo snad ne?

Takové úvahy se ovšem střídají s návaly láskyplného stesku, má ho pořád ráda. Chtěla by s ním být, je přece otcem jejich syna, ale ne tam, tady. Žít klidným spořádaným životem. Vždyť oni soudruzi nejsou tak zlí, není třeba jim nasazovat psí hlavu. Kdyby se vrátil, přiznal chybu, jistě by mu dali ještě jednu šanci... Aspoň to tvrdí její nový nápadník. Marie zapomíná na to, že byl Josef odsouzený na devět let, neuvědomuje si, že by se z kriminálu už asi nedostal. Ne, ona zatím s Josífkem nikam nepůjde, vyčká, však ono se samo ukáže, kde je pravda, kudy vede

správná cesta. Odmítne učinit krok sama za sebe, ať za ni rozhodnou jiní.

A Josef? Nechce ji nutit. Snad s ním půjde do Bavorska o své vlastní vůli. Kdyby byl zahartusil, kdyby ji byl i s klukem popadl a vlekl za sebou, pak by se podvolila a šla, jenže pak po letech by mohla vyčítat, že její odchod nebyl dobrovolný, jak jen se ona mohla mít, kdyby byla zůstala.

„ŠÉFE?"

„Copak, Josefe?"

„Když jsem byl ještě ve Zvonkový, nosil jsem od plukovníka Kota balíčky s detektivkami do Železný Rudy veliteli Kašparovi."

„No a?"

„Já jenom, že se o ty balíčky estébáci při výslechu dost zajímali."

„A ty chceš vědět proč?"

„Jo. V těch balíčcích byly opravdu detektivky, zabalený do novin a převázaný kusem špagátu."

„Napadlo tě, o co vlastně šlo?"

„To teda ne."

„Tak se nad tím zkus zamyslet. Až ti to docvakne, dostaneš jeden hodně důležitý úkol a taky dost nebezpečný. Zatím si namáhej mozkovnu."

„Dobrá, šéfe."

„Selský rozum, Hasile, stačí ti obyčejný selský rozum a dovtípíš se. Dáš si panáka? Mám skvělou skotskou."

„Nedám, šéfe, nepiju. Jenom jednou mi bráchové nalili rum, těsně po osvobození, a já myslel, že vypustím duši. Tři dny jsem blil jak amina."

„Jako co?"

„Amina, to se u nás tak říká."

„Aha, no dobrá, když nechceš, tak ti to nutit nebudu. Vážně se nikdy nenapiješ? Ani trochu?"

„Vážně, šéfe. Nepiju, nekouřím. Sportuju a běhám přes čáru. Tam a zpátky."

S Tondou Vítkem převádějí celé rodiny s dětmi. Vybírají mrtvé schránky, ve kterých jim jejich pomocníci na české straně nechávají vzkazy, informace.

Marie dál sedí na kufru a odmítá se hnout směrem k Německu. Malý Josífek roste jako z vody.

Josef s Tondou se ukrývají u známých a přátel v Záblatí, Dvorech, Řepešíně, Kratušíně, v Písku u sestry Žofie, v Zábrdí u Fábery, v Bavorově u Starých, v lesích u Samrhelů.

„**JOSEFE,** ve sběrným táboře je nějakej tvůj krajan."

„Ze Zábrdí?"

„Z Prachatic. Bylo by dobrý, abys na něj mrknul, třeba ho budeš znát. Byl u esenbáků, já jenom, aby nám sem neposlali škodnou. Jel na služební motorce přes Lenoru a České Žleby. Hranici přejel devatenáctého srpna mezi devátou a desátou hodinou ráno u osady Laka. Na Grenz Polizei se přihlásil v Bischofsreuthu. V Mnichově ho měli v prádle kluci od tajný služby, dali ho do Luitpoldových kasáren a pak ho přestěhovali do Windischberdorfu. Teď v listopadu se dostal do Valky."

„Jasně, šéfe, jedu tam."

„Valka je plná různejch individuí, tady máš jeho papíry, jmenuje se Josef Ludvík. Oťukni ho. Kdyby byl k tomu, zkus ho zverbovat. Potřebujeme každýho schopnýho chlapa. Jestli je Šumavák, tím líp."

Valka u Norimberku je jeden z nejproslulejších uprchlických lágrů, bývalý zajatecký tábor, později upravený

jako zařízení pro lidi bez domova. Od listopadu roku čtyřicet devět se Valka proměňuje v útočiště vyhrazené jen pro uprchlíky z Československa. Německé úřady tábor provozují z vládních zdrojů. Je tu ubytováno kolem pěti tisíc lidí. V prvních poválečných letech tu pobývali hlavně Estonci a Lotyši. Mezi Lotyšskem a Estonskem leží městečko Valka. Symbolizuje spolupráci a přátelství, nikoli rozdělení.

Josefa Ludvíka najde Hasil rychle. Sedí v místní nálevně, tedy spíš přístřešku z fošen, v němž jeden z uprchlíků provozuje načerno hospodu. Tady lidé kšeftují se vším možným, s oblečením, jídlem, cigaretami, léky, dokonce i s barely nafty, popíjejí levnou kořalku, a hlavně vzpomínají, jak bývalo v Čechách krásně. Ludvík sedí na dřevěné lavici u stěny, ze škvír dovnitř fouká studený vítr. Naproti němu posedávají dva mladíci. Hasil je pozdraví.

„Můžu přisednout? Jste krajani od nás z jihu? Já jsem Pepa Hasil ze Zábrdí u Prachatic."

„Honza Mašek z Budějc a tady kamarád je Jarda Kaska, taky Budějčák."

Podají si pravice. Josef se obrací k sedícímu Ludvíkovi, ten snad ani nevnímá, že k nim někdo nový přišel. Sedí nahrbený nad stolem, pohled zabodnutý někam mezi suky, v plecháčku dávno vychladlou cikorkovou kávu.

„A vy musíte bejt Josef Ludvík, bejvalej kriminalista z Prachatic," řekne Hasil a zkoumavě se podívá na sedícího muže.

„Jo, tady Jardovo strejda fakt bejval u kriminálky," ozve se Mašek a omluvně dodá: „Nechal za čárou ženu s dvěma dětma, má kvůli nim výčitky. Ale odjel právě včas, komunisti zavřeli jeho sestru, Jardovo tetu, a jejího manžela, a tady Josefa převeleli do Kaplice jako řidiče. Vlastně ho postavili mimo službu. My s Jardou taky zdrhli v poslední chvíli."

„Nás vlastně zachránil doktor Rokycký," říká Kaska. „Šéf policejního ředitelství v Budějcích, žádnej bolševickej kádr, spíš prvorepublikovej policajt. Můj táta má v Pětidomí

pekařství, čtyřiadvacátýho února ráno, když vytahoval roletu u krámu, našel kus papíru se vzkazem, že byl na mě vystavenej zatykač. Asi existuje něco jako prozřetelnost, protože já byl právě doma na dovolence, rukoval jsem coby voják do Domažlic. Doktor Rokycký mě varoval, protože věděl, že oba strejdové, tady Pepa a Honza Rachač, byli u policie postaveni mimo službu, tak tušil, co komunisti chystají. Já během hodiny varoval Honzu a rychle jsme vyrazili směr Šumava. Přešli jsme u Cazova."

„U kriminálky jsem byl v Praze." Josef Ludvík pootočí svou velkou hlavu k Hasilovi. Má modré pomněnkové oči. Široká brada, vysoké čelo, Josef vidí muže pevných zásad a silného ducha, žádného uplakánka, jak by byl usuzoval z prvního dojmu.

„Do Prachatic k SNB mě převeleli po válce. Se švagrem a sestrou jsme bydleli v jednom domě na Lázních svatý Markéty, jestli to tam znáte, tak ta první žlutá vila v zatáčce. Honza, tedy švagr, dostal deset let za údajnou protistátní činnost, rozšiřoval tady s klukama protikomunistický letáky. A chudák sestra, která nic neprovedla... aby měli záminku, svině bolševický... prej za ilegální pašování potravin politickejm vězňům v prachatickým kriminále. Všichni Prachatičáci věděli, že estébáci je mučej dole ve sklepích pod starou radnicí, v úrovni náměstí jsou tam zamřížovaná okna, a kdo šel okolo, slyšel jejich nářek. Prosili o vodu, o jídlo a lidi jim nosili, co mohli, jenom aby to utrpení zmírnili."

„Vím, jak to tam dole vypadá," Hasil si promne oči.

„Na Borech se mnou seděl kluk z Prachatic, vyprávěl, jak ho šéf estébáků Lec naládoval slanečkama a pak se bavil tím, jak den za dnem škemrá víc a víc o vodu. Ten Lec je prej neskutečnej parchant."

V kostce jim vypoví svůj příběh i s útěkem z lágru.

„Mohl bych vaše děti i ženu převést," dodá nakonec.

„Tady kluci už mi to taky nabízeli. Má to háček, odjel jsem

na služební mašině, aniž jsem jim něco řekl. Nasral jsem se tak, že jsem všechno udělal rychle. Cítil jsem se jako bezmocnej svázanej chlap, kterýmu navíc ještě dali do huby roubík. A v tom návalu vzteku... no, zkrátka jsem skočil do hospody na Fefrách, dal si pár panáků, a pak v kůlně za hospodou roztrhal občanku a zapálil, jak mi to všechno hnulo žlučí... a nad ránem vyrazil."

„Mohl byste..."

„Tykej mi, já jsem Pepa."

„Jo, tak jo, já taky, Pepa Hasil."

„Honza."

„Jarda."

„Tak na tykání se napijeme!"

„Já ne, dám si kafe nebo obyčejnou vodu, ale kořalku ne. Neumím pít, tak radši nepiju. Ale chtěl jsem jenom říct, že bys mohl bolševikům škodit jinak a přitom se i sejít se ženou."

Josef Ludvík se podívá na svého synovce Honzu a jeho kamaráda. Všichni tři mlčí.

Hasilovi dojde, že oba mladíci už pracují pro některou skupinu americké tajné služby. Tipuje je na kluky od bratří Šedů. Nemýlí se. Jen u Ludvíka si není jistý, tam mu intuice napovídá, že je třeba ho ještě přesvědčit.

ČÍM DÁL VÍC SE MU STÝSKÁ PO MARII, alespoň si to myslí. Chvílemi si připadá jako zamilovaný kluk.

Rozhodne se, že pro ni půjde, musí ji konečně přesvědčit, ať vezme Josífka a jde. Budou žít jako rodina. Promluví i s Pátým, ten mu slíbí, že se přimluví u Eckerta, aby Josefovi a poté i Marii přednostně vyřídil papíry ke vstupu do Států, tam společně začnou nový život.

Má volno, příští úkol na něho čeká až začátkem prosince, prý bude potřeba dostat přes hranici dva mladé kluky, kteří utekli z lágru. Jsou pro Eckerta důležití, proto úkol svěří Josefovi a Tondovi. Ty dva politické mukly – Čápa a Škramlíka – musí ukrýt někdo z jejich lidí, pořádně je vykrmit, aby měli sílu přejít ve sněhu. Při té příležitosti Josef převede i husineckou rodinu Hrašů. Se starým Hrašem to domluví předem v Murnau, pomůže jim Fábera, sežene od starosty nákladák, řídit bude jeho bratr Miroslav. Na korbě odveze ještě za tmy zbytek rodiny až na Soumarský most, odtud už půjdou pěšky. Josef celou akci pečlivě plánuje, den co den sleduje pohyb hlídek, jejich střídání. V prosinci už bude ležet všude sníh a mohly by je prozradit z dálky viditelné stopy, potřebují dostatečný náskok. Bude to náročná cesta, Hrašů mají dceru a s dětmi je vždycky potíž. Tonda většinou dává malým prckům do pití uspávadlo, aby nebrečeli a nechali se klidně nést. Naštěstí Vlastě už bude devatenáct, to jen rodiče v ní stále vidí malou holku.

Akci plánují na sedmého prosince, Čápa a Škramlíka schovává několik dní Josefova sestra Aloisie. Když už je u nich v Zábrdí půda příliš horká, pomůžou jí a jejímu muži Fábera a Pavelka, v noci je odvedou do seníku, nakonec je ukryje rodina Starých na Samrhelovic statku. Fábera je pak naloží i s Hrašovými. Všechno Josef připravuje v pevném časovém harmonogramu, nesmějí se ani o minutu zpozdit, takové zdržení by mohlo být pro všechny osudové. Hajný ze Soumaráku má pár známých kluků u útvaru SNB, pokud nákladák s lidmi přijede přesně na čas, hlídka bude popíjet horký čaj s rumem u něho v hájence, zdrží je. V té mrazivé slotě se esenbákům nebude chtít ven.

Teď Josef míří přes kopce do Zábrdí. Mají smluvená místa, kde nechávají vzkazy, Fábera se časem objeví, aby dohodli podrobnosti. Sedmého prosince budou mít napilno.

Josef píše.